

Kurpiowskie cietrzewie - nowa nadzieja

2017-10-18

Już ósmy rok prowadzone są działania z zakresu ochrony czynnej cietrzewia na Równinie Kurpiowskiej – jedynej ostoi tego gatunku w granicach województwa mazowieckiego. W poprzednich latach realizowany był odstrzał lisów, kształtowano strukturę siedlisk pod kątem wymagań cietrzewi, prowadzono również monitoring ptaków. W wyniku tych działań liczebność miejscowej populacji wzrosła ponad dwukrotnie, co jest sytuacją wyjątkową w skali Polski.

W 2015 roku zebrano kilkadziesiąt piór cietrzewia z populacji kurpiowskiej, które zostały poddane badaniom genetycznym w ramach projektu "Ochrona cietrzewia w Puszczy Knyszyńskiej", realizowanego przez Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Na konferencji podsumowującej ten projekt przedstawiono m. in. wyniki badań genetycznych niemal wszystkich polskich populacji cietrzewia. Pokazują one jednoznacznie, że populacja kurpiowska odznacza się skrajnie niską zmiennością genetyczną – najniższą spośród wszystkich analizowanych populacji krajowych.

Niska zmienność genetyczna jest zapewne wynikiem odbudowy lokalnej populacji z bardzo małej liczby ptaków (efekt "wąskiego gardła") oraz jej izolacji przestrzennej, uniemożliwiającej wymianę genów między sąsiednimi populacjami. Taki stan rzeczy mógłby w przyszłości doprowadzić do niekorzystnych zmian (np. zmniejszenia płodności i witalności, spadku odporności na choroby, zwiększenia wrażliwości na niekorzystne warunki środowiskowe), które w konsekwencji mogłyby zniweczyć dotychczasowe efekty ochrony cietrzewia na tym terenie.

W celu uniknięcia zagrożeń związanych z niewielkim zróżnicowaniem genetycznym lokalnej populacji podjęto działania służące wzbogaceniu puli genetycznej. Jesienią tego roku w woliery adaptacyjnej, zlokalizowanej w docelowym miejscu wsiedlenia, umieszczono 2 stadka rodzinne cietrzewi – każda samica miała pod opieką 5 swoich młodych (w sumie 4 samce i 6 samic). Przez kilka tygodni ptaki przystosowywały się do lokalnych warunków oraz miejscowej diety. Pod bacznym okiem samic młode cietrzewie uczyły się odpowiednich zachowań i reakcji m. in. na obecność drapieżników, co jest niezwykle istotne w przypadku ptaków pochodzących z hodowli. Taki sposób wsiedlania nawiązuje do metody "born to be free" opracowanej w Parku Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie.

W październiku więź młodych ptaków z samicą rozluźnia się i nadchodzi czas, w którym młode ptaki stają się samodzielne. Wczesnym rankiem 9 października drzwi woliery zostały otwarte i młode ptaki po raz pierwszy wyszły na wolność (nagranie jednej z tych wzruszających chwil można zobaczyć na [filmie](#)). Część z nich rozleciała się po najbliższej okolicy, a inne regularnie odwiedzają sąsiedztwo woliery, gdzie wciąż są dokarmiane. Losy 3 młodych samców są śledzone dzięki nadajnikom satelitarnym. Ważne aby ptaki przeżyły i wzmocniły lokalną populację, a kurpiowskie ostępy nadal były ich bezpiecznym siedliskiem.

Wsiedlane ptaki należą do linii genetycznej charakterystycznej dla niżej europejskiego. Przed wypuszczeniem cietrzewie zostały poddane niezbędnym badaniom weterynaryjnym. Woliery adaptacyjna znajduje się pod stałym nadzorem jej opiekunów oraz fotopułapek i kamer, a teren jest dodatkowo zabezpieczony pastuchem elektrycznym przed dostępem drapieżnych ssaków.

Projekt „Czynna ochrona populacji cietrzewia Tetrao tetrix na obszarze Równiny Kurpiowskiej w granicach województwa mazowieckiego – wzbogacenie puli genetycznej” (jak i wcześniejsze projekty realizowane od 2010 r.) został dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wsiedlanie cietrzewi jest realizowane przez firmę TX Projekt Artur Pałucki na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie. W terenie projekt wsparli członkowie Koła Łowieckiego "Łoś" z Ostrołki oraz pracownicy Nadleśnictwa Myszyniec.

[Film ukazujący pierwsze chwile samca cietrzewia na wolności](#) - autor TX Projekt Artur Pałucki.

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Warszawie